

Divrej Tora

<http://twitter.com/DivrejTora>

divrejtora@gmail.com

Godina 9 21. teveta 5776.
Broj 13 2. siječnja 2016.

B''H

U ovom broju :

Rabbi Goldwasser	3
Kako to činiš	5
“Ja ću biti”	7
Senzibilnost	9
Jezični detektiv	13
Iz medija	16

Priprema i uređuje:
Vatroslav Ivanuša

petak 1.1.2016. subota 2.1.2016.

Šabat Šemot

Jeruzalem	16:05	17:26
Zagreb	16:03	17:04
Rijeka	16:11	17:13
Split	16:09	17:11
Dubrovnik	16:06	17:07
Vinkovci	15:54	16:55
Sarajevo	16:01	17:02
Bihać	16:07	17:09
B. Luka	16:02	17:03
Beograd	15:49	16:57
Novi Sad	15:50	16:58
Subotica	15:47	16:57
Zrenjanin	15:47	16:56
Niš	15:48	16:55
Beč	15:52	16:54
Frankfurt	16:14	17:16
Edison, NJ	16:23	17:24

Paraša Šemot

(Šemot 1,1-6,1)

Broj djece Izraelove u Egiptu se mnogostuko povećao. Osjećajući se ugroženim njihovom sve većom brojnošću, faraon ih porobljava i naređuje hebrejskim babicama, Šifri i Pui, da kod poroda ubiju svu mušku novorođenčad. Budući da nisu udovoljile njegovoj želji, izdaje naredbu svojim ljudima da pobacaju hebrejske bebe u Nil.

Dijete koje se rodilo Joheved, Levijevoj kćeri i njenom mužu Amramu, položeno je u košaru i pušteno niz rijeku. Djetetova sestra, Miriam, izdaleka nadzire košaru. Faraonova kći pronalazi dječaka, podiže ga kao svog sina i daje mu ime Moše.

Mladi Moše izlazi iz palače i otkriva u kakvim se nevoljama nalaze njegova braća. Zapazi kako Egipćan tuče Hebreja i ubije Egipćana. Sljedećeg dana ugleda dvojicu Židova kako se tuku; kad ih opomene, oni odaju ono što je on učinio prethodnog dana, pa je Moše prisiljen pobjeći u Midjan. Tamo priskače u pomoć Jitrovim kćerima. Jedna od njih, Cipora, postaje mu žena. Moše čuva stado svog punca.

U podnožju Sinajskog brda Mošeu se iz gorućeg grma obraća B-g koji mu kaže da ode k faraonu i zatraži: „Pusti moj na-

rod da mi može služiti.“ Mošeov brat Aharon je imenovan njegovim glasnogovornikom. U Egiptu Moše i Aharon okupljaju izraelske starješine i govore im da je došlo vrijeme njihovog izbavljenja. Narod im povjeruje, ali faraon odbija pustiti ih i čini sve da im još više oteža život.

Moše se obraća B-gu prosvjedujući: „Zašto činiš zlo tom narodu?“ B-g obećava Mošeu da je izbavljenje nadohvat ruke. ■

Prevela: Dolores Bettini

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Rastimo svakoga dana

Šemot

"A bilo je u te dane da je Moše odrastao i otišao među svoju braću i vidio njihovu tešku rabotu."

Raši komentira da je Moše unio svoje "oči i srce pateći s njima." Moše nije tek promatrao njihovu nevolju; naprotiv, on je unio čitavo svoje biće u razumijevanje dubine njihove nesreće, kako bi spoznao svaki njezin djelić.

No, tu nije i kraj. Midraš ide dalje i kaže nam da je Moše podmetnuo

svoja leđa pod njihov teret i sa svojom braćom podijelio breme. To nije bilo prvenstveno iz nastojanja da im pomogne, kaže rabin Levovitz, jer Moše je mogao dati tek ograničen doprinos tolikom mnoštvu. Stoga je on sudjelovao u njihovoj teškoj raboti kako bi mogao istinski biti dionikom njihove patnje, iznurenosti, i slomljenog duha. Tada, i tek tada, on je mogao istinski suosjećati.

Kao što nas uče Pirke Avot, sudjelovati u bremenu drugoga neophodno je za stjecanje, prihvaćanje Tore. To je temelj ne samo za *micvot* između čovjeka i čovjeka, već i *micvot* između čovjeka i B-ga.

Pošto je istinska sućut neophodna za Toru, čovjek ne može istinski držati Toru ako je zapustio ovu karakternu osobinu.

Ritualna pobožnost bez udjela u bremenu drugih ljudi nije poštivanje Tore. Prirođeni osjećaji u ljudima čine da se oni izoliraju od onih koji pate. Na primjer, mi ne želimo da nam naše obroke kvare misli na to da postoje ljudi koji gladuju. Ali, držanje Tore nije zamišljeno tako da čovjeku pruži maksimalnu ugodu; Tora od nas zahtijeva da istražimo dubine nevolje drugih ljudi i, poput Mošea, suosjećamo s onima koji pate. To je istinsko suosjećanje. ■

Sofer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Pozitivne zapovijedi

1. Pozitivna je zapovijed vjerovati da postoji B-g

kao što kaže Pismo: *Ja sam Vječni, B-g vaš*, itd. (Šemot 20,2), i On je, neka je blagosloven i hvaljen, doveo u postojanje sva bića što postoje, i sve svjetove, Svojom moći i blagoslovenom željom. On je Taj koji bdije nad svime. On je temelj naše vjere, i svatko tko to ne vjeruje poriče osnovno načelo [jedan i jedini B-g] i on nema ni udjela niti prava među Židovskim narodom. Naša je obaveza da budemo spremni dati svoj život, svoju snagu i sve svoje za to vjerovanje. Međutim, glavno je čvrsto zacrtati u svom srcu i duši da je to istina, i da ništa drugo nije moguće.

Ovo se odnosi na svaku priliku i svaki trenutak, kako za muškarce tako i za žene.

Negativne zapovijedi

8. Negativna je zapovijed ne baviti se nikakvom mišlju da postoji bilo koji drugi bog osim B-ga

blagoslovenog

kao što kaže Pismo, *Nećeš imati drugih bogova ispred Mene* (Šemot 20,3). Tkogod se u svom umu bavi mišlju (ne daj B-že) da postoji bilo koji drugi bog izuzev Njega, ili da ima kakav suučesnik ili suradnik (ne daj B-že); ili u svom umu razmatra o zamisli da postoji neki smisao u idolopoklonstvu (ne daj B-že) – on poriče samo temeljno načelo [o jednom i jedinom B-gu].

Čovjek ne bi trebao izreći bilo koju riječ koja sluti na herezu (ne daj B-že), ili kakvo priznanje idolopoklonstvu (ne daj B-že). Jer ako tko prihvaća služenje idolima, to je kao da je porekao čitavu Toru, pošto on poriče samo njeno temeljno načelo. A naša je obaveza da se budemo spremni odreći svojih života i svoje moći zbog toga; jer u vezi svega što se dotiče glavnog principa naše vjere, ima obaveza da prihvatimo smrt [ukoliko je neophodno] umjesto da sagriješimo.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svakom trenutku, kako za muškarce tako i za žene. ■

Rabbi Dovid Goldwasser:

Prilike

U *parašijos* koje su prethodile ovoj tjednoj *paraši Paraši Šemos* čitamo o Zlatnom dobu, u vrijeme dok je Josip bio na utjecajnom položaju u Micrajimu, a Faraon obećao njemu i njegovoj braći da će imati povlasticu da koriste sve egipatske blagoslove i povoljne okolnosti. Mnogi ljudi misle da *Galus Micrajim* (Egipatsko izbjeglištvo) počinje s *parašom Šemos*, kada, kako nam kaže Tora, *usta novi kralj u Micrajimu koji nije znao za Josefa*. Raši tumači da je Faraon hinio neznanje o Josefu te čitamo o zakonima koji su bili poglašeni i ropstvu Bnej Jisroel koje je potom uslijedilo.

Međutim, naši učenjaci drže da *galus Micrajim* otpočinje mnogo ranije u povijesti. On, zapravo, nije počeo onda kada čitamo o potlačivanju Židovskog naroda i njihovom teškom radu s opekama i žbukom. Naš je egzil počeo u vrijeme Zlatne ere, u vrijeme Josefa, dok je on bio na vrhuncu svog uspjeha, kada je bogato napunio sanduke Egipatskog kralja, i sav mu je egipatski narod pjevao u slavu.

Raši zamjećuje da odjeljak Tore *Vajehi* započinje odmah nakon *Vajigraš* bez uobičajenih razmaka koji odvajaju *parašijot* u Tori. On daje komentar da su nakon smrti Jaakova Avinu, oči i srca *Bnej Jisroel* bila zatvorena tlakom kojoj su bili podvrgnuti.

Nakon što je Jaakov Avinu umro, Bnej Jisroel više nisu bili u stanju vidjeti galus u kojem su živjeli, Bili su usredotočeni na lagodan život kojega su uživali.

Što to Raši pokušava reći?

R. Aharon Westheim kaže da Raši nastoji dati odgovor na teško pitanje koje postavlja *medraš* koji kaže da je podjarmljivanje *Bnej Jisroel* započelo odmah po smrti Jaakova Avinu. Mi znamo da opaki Egipatski zakoni nisu stupili na snagu prije smrti Josefa i sve njegove braće, što je otprilike stotinu godina kasnije.

R. Westheim objašnjava da sve

dok je Jaakov Avinu bio na životu, on nije dopuštao svojoj djeci i svojim unucima da zaborave da žive u *galusu*. Usprokos njihovom komforu u Gošenu, Jaakov je učinio sve da osigura da *Bnej Jisroel* ne budu primamljeni materijalizmom i izobiljem koje ih je okružavalo i da budu svjesni da je *Micrajim galus*. No nakon što je Jaakov Avinu umro, *Bnej Jisroel* više nisu bili u stanju uočiti *galus* u kojem su živjeli, oni su bili usredotočeni na lagodan život kojega su uživali.

Ono što Raši u stvarnosti kaže je da se *galus* ne odnosi jedino na bukvalno fizičko porobljavanje pojedinca; *galus* je također i potčinjavanje srca i uma Židova. Kada Židov prihvati kulturu i asimilira se, te više nije senzibiliziran da razumije svoju situaciju, on je također u *galusu*. Njegova *nešama* je u *galusu*, što je mnogo opasnija poteškoća od tjelesnog ugnjetavanja.

Galus Micrajim je bio prvi egzil kojeg je Židovski narod preživio. Mi učimo da definicija *galusa* nije samo „biti silom prognan iz svoje zemlje“, kao što smo to bili u *Galus Bovel*, nego čak i „svojevoljno preseljenje u drugu zemlju“. Mada su Jaakov i njegova obitelj došli u Egipat svojom voljom, i donijeli sa sobom sve što su posjedovali tako da se mogu komotno nastaniti u Gošenu, to je još uvijek *galus* u svom najboljem obliku.

Chasam Sofer donosi jednu oštroumnu analizu *galusa*. On smatra da se *galus* može okarakterizirati na

nastavak na stranici 4

(nastavak s 3. stranice) **Rabbi David Goldwasser: Prilike**

dva načina. Postoji *galus* u kojem je *Klal Jisroel* izrabljivan i prema njemu se okrutno postupa. Slomljenog tijela i duše mnogi postaju slabi u svojoj *avodas Hašem*. Međutim, u druga vremena, *galus* je mjesto slobode, u kojem su pripadnici *Klal Jisroela* uzdignuti do visokih razina vlasti. Prijetnja koju sobom nosi ovaj *galus* je podmuklija od tiranskog *galusa*, zato što se *Klal Jisroel* osjeća sigurno i samouvjeren. Oni spuštaju svoj gard, uživaju u raskoši svog načina života, prihvaćaju kulturu pa se čak i asimiliraju, da bi na koncu u potpunosti napustili Toru.

Prije mnogo godina dva su se siromaha udružila, te tumarala od grada do grada, prikupljajući pomoć. Jedan je bio jak, mišićav, visok, snažne građe. Njegov partner bio je mršav, ispijen čovjek, koji je bolovao od mnogih boljki. Snažni se prosjak često podrugivao svom sudrugu i okrutno se šalio s njegovom slabašnošću. Njegov je partner, s druge strane, podnosio uvrede bez riječi, moleći se u svom srcu da njegov klevetnik dobije ono što zaslužuje.

Jednog su dana tako ušli u glavni grad u kojem je stolovao kralj. Nedugo prije njihovog dolaska dogo-

dila se strašna nesreća u kraljevom predvorju u kojoj su mudri i pouzdani osobni liječnik kralja, kao i njegov glavni osobni čuvar smrtno stradali.

Prijetnja koju sobom nosi ovaj galus podmuklija je od tiranskog galusa.

Klal Jisroel se osjeća sigurno i samouvjeren. Spušta svoj gard, i uživa u raskoši svog načina života, prihvaća kulturu i asimilira se.

Kralj je poslao glasnike širom svog kraljevstva da traži dva čovjeka za ta dva mjesta. Nakon što su danima istraživali i ispitali mnoge osobe, glasnici su se vratili s dvojicom. Uspjeli su pronaći glasovitog i stručnog liječnika koji je izjavio da je svladao tajne medicine, kao i snažnog i silnog ratnika koji je bio izvežban u borilačkim vještinama.

Da bi utvrdio istinitost njihovih tvrdnji, kralj je kandidatima naredio da mu dokažu svoje sposobnosti, na što su oni spremno pristali.

Doktor je rekao: „Dovedite mi bo-

ležljivog čovjeka, koji je slab i bolestan, i jamčim vam da ću ga u potpunosti ozdraviti.“

Ratnik je rekao: „Dovedite mi nekoga tko je izuzetno snažan, borac, i zdrobit ću ga poput komarca.“

Sluge su se brzo razmiljele gradom da pronađu takva dva čovjeka, i ubrzo su naišli na ona dva siromaha koji su tek prispjeli u grad.

Kao što je i obećao, liječnik je uložio svoje vrijeme i trud da izliječi slabašnog. Naručio je gomilu lijekova i ljekovitih napitaka, pružio čovjeku posebnu njegu, i siromašak je ubrzo postao oličenje savršeno dobrog zdravlja.

Kandidat za mjesto glavnog osobnog čuvara sručio se na ogromnog prosjaka, i priuštio mu tako teške batine da su ga morali hitno odnijeti u bolnicu kako bi mu spasili život.

Danas se narodi svijeta ponose svojom moći i vojnom sposobnošću. *Klal Jisroel* koji je u *galusu* ti narodi povremeno preziru i progone. Ipak, zaključuje Magid iz Dubna, kada će *Klal Jisroel* biti izbavljen, u vrijeme *geula šleimo*, *Hašem Jisborah* će „poniziti uznosite i uzdignuti ponižene.“ ■

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Nije uvijek bitno što radiš, već kako to radiš

Egipat je prototip budućih naseља u egzilu. Prvo se Židovi isele u predgrađe, u ovom slučaju u Gošen. Onda postanu uspješni. Potom se asimiliraju u egipatsko društvo i strahovito puno doprinesu. Nakon toga slijedi društveno prihvaćanje i potpuna integracija, zar ne? Ne baš. Podigne se novi Faraon koji donese odluku da je Židovskoj djeci daleko bolje ako plivaju na dnu Nila. I tako započne progon.

Rodi se dijete koje će biti spasitelj Židovskog naroda. Spasi ga faraonova kći i on odrasta kao princ. Ona mu nadjene ime Mojsije. On ne zaboravi svoje porijeklo i kada se nađe pred Egipćaninom koji želi ubiti Židova, on ubija Egipćanina i bježi u Afriku. Mnogo godina kasnije B-g mu se objavljuje u gorućem grmu. Nakon malo nagovaranja i prisile, Mojsije pristane da se vrati u Egipat i povede Židovski narod u slobodu. I nije iznenađenje da Faraon nije previše oduševljen idejom da mu robovi otiđu. On odluči slomiti moguću pobunu i prije nego izbije pa znatno povećava radna zaduženja Židovskih robova. Sada ne iznenađuje ni da Židovi nisu suviše oduševljeni Mojsijevim dosadašnjim naporima i *paraša* završava s time da je on svima na crnoj listi – što je sastavni dio uloge Židovskog vođe.

Kod gorućeg grma, B-g je rekao Mojsiju da se vrati u Egipat (u to vrijeme je bio u Midjanu) i povede Židovski narod iz ropstva i u Obećanu zemlju. Umjesto da se odmah zaputi, Mojsije se prvo vrati domu svog tasta kako bi dobio njegovo dopuštenje da ode – što mu on tada odobri.

Poprilično je nevjerojatno da B-g, beskonačni stvoritelj svemira, zapovijedi Mojsiju da ode i učini nešto što je od općeg značaja, a Mojsije

ipak osjeća potrebu da prvo o tome raspravi sa svojim tastom. No, nije to ipak toliko nevjerojatno. Ovdje je bilo više od jedne ispravne stvari koju je trebalo učiniti i samo zato što je jedna od njih bila toliko značajnija ne znači da druge treba zanemariti.

Katkad možete naći ljude koji slijede ono za što vjeruju da je B-žja volja pa se počnu ponašati bahato, nadmoćno i izgube perspektivu. Sjajno je pokušati pomoći svijetu, ali je važno i kako se to čini.

Katkad možete naći ljude koji slijede ono za što vjeruju da je B-žja volja (poput mene, na primjer) pa se počnu ponašati bahato nadmoćno i izgube perspektivu. Oni su u pravu, svi drugi su u krivu i ništa drugo uopće nije važno. U to čak nije potrebno ni uključivati B-ga. Osobno sam oprezan prema osobi koja vjeruje da je u pravu i da se bori za pravu stvar. Sjajno je pokušati pomoći svijetu, ali je važno i kako se to čini i dok su ljudi zabavljeni spašavanjem svijeta, mene brine da bi

drugi mogli postati kolateralne žrtve toga.

Mojsiju, tom velikom čovjeku, i 'male' su stvari bile važne. Da, bilo je ispravno da on ode u Egipat i povede Židovski narod u Izrael. Ali to nije opravdavalo da on ne bude *mensch*. On je ipak morao zatražiti dozvolu. No, da mu je Jisro rekao neka ne ode, on bi morao donijeti odluku – no to za njega nije predstavljalo izgovor za neprikladno ponašanje i barem je postavio pitanje.

Situacija se može pojaviti na poslu kada moramo otpustiti zaposlenika – i to doista može biti ispravna odluka. No, je li to izgovor da se to učini na neugodan način? Učinite to, ali učinite to na fini način. Netko je možda napravio pogrešku i morate ga prekoriti – ali zašto vam to daje pravo da vičete i budete nasilni? Za vas koji ste upoznati s trenutnim podjelama između sekularnih i religioznih u Izraelu – čovjek može biti u pravu što se tiče neprikladne razine čednosti kod drugih. No, da li to znači da se na njih smije pljunuti? I Židovski narod može vjerovati da ima isključivo pravo na zemlju Izrael. Da li to znači da oni ne trebaju razmotriti stajalište drugih koji mogu smatrati da imaju ista prava (čak iako zapravo nemaju)? Biti u pravu ne znači da možeš činiti što te volja. To jednostavno znači da je tvoje stajalište ispravno. Kako se ponašaš, to ovisi i o drugim faktorima.

Mi moramo koračati vrlo pažljivo kada smatramo da smo u pravu – jer nas to može navesti da bezobzirno gazimo one oko nas. Istina je nešto što moramo tražiti i živjeti po njoj. No ona je istovremeno i opasna roba. Moramo hoditi daleko mudrije i pažljivije dok je istina na našoj strani. ■

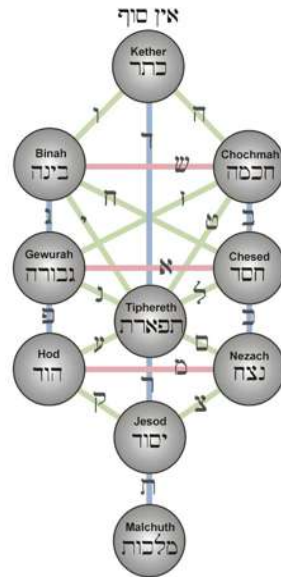

Rabbi Shaul Youdkovitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: ŠEMOT

Paraša (priča) Šemot je prva *paraša* u, prema Kabali, vrlo važnom vremenu godine, u šest tjedana koji se nazivaju *Šovavim* (prema početnim slovima naziva *parašot* tih tjedana). Tijekom ovih šest tjedana, dok čitamo o Izlasku, mi imamo sjajnu priliku da sebe dovedemo na više, darežljivije mjesto. Ovi tjedni nisu laki. Skrivena bol, konflikti i stres imaju tendenciju da isplivaju na površinu. Moramo biti strpljivi i hrabri. Želimo svima uspjeh!

Priča u *paraši Šemot* - Izlazak počinje riječima "Ovo su imena sinova Izraelovih koji dolaze u Egipat ..." a Zohar nam objašnjava da nam knjiga Izlaska pripovijeda nekoliko priča. Površinska, jednostavna priča je poznata priča o Mošeovom izbavljenju Izraelaca iz egipatskog ropstva. Dublja priča je priča o neprestanoj borbi između naše duše (šifra: Izraelaca) i tijela (Egipat, na hebrejskom: *Micrajim*, iz korijena *mecar* (tjesnac), usko mjesto - naše je tijelo tamnica duše), i to je razlog zašto Tora govori u sadašnjem vremenu - "... koji dolaze u Egipat ...", jer ta je borba naša stvarnost u bilo kojem trenutku. Svatko od nas ima svog faraona, pa kada zamijenimo mjesta hebrejskih slova u riječi faraon dobivamo riječ *ha-oref* (vrat, šija), što nam sugerira da naše tijelo okreće vrat (tj. leđa) duši. I to je prikazano u našoj priči, kada Moše kaže faraonu: "Ovako govori G-spod, B-g Izraelov: Pusti moj narod da ide ..." a Faraon mu odgovori: "... Tko je G-spod da ja poslušam njegov glas i pustim Izraelce da idu? ..." - to je tijelo koje okreće leđa duši, ili stalni rat između materijalističke

svijesti i duha - bitka za naš identitet.

Zohar nas podučava da kao što naše tijelo raste, tako raste i naša duša. To znači da sile duše (u našoj priči: Djeca Izraela) u naše tijelo (Egipat) ulaze postupno, u fazama. Pravi rat započinje u dobi *bar/bat micve*, neposredno nakon što je naša duša nakupila dovoljno snage da se može sama boriti. Svake godine, tijekom šest tjedana u kojima se čita priča o Izlasku imamo priliku još jednom proći kroz taj rat. To se razdoblje naziva "Vrijeme *šovavima*" (*šovavim* je, na hebrejskom, kratica sastavljena od prvih slova prvih šest *parašijot* knjige Izlaska: *Šemot, Va-Era, Bo, Bešalah, Jitro, Mišpatim*), u kojem se nebesa otvaraju da bi nam dopustila da ponovno doživimo proces rasta i dostizanja prave zrelosti. Istinska je zrelost psihičko stanje stvarne slobode.

Vrhunac priče o Izlasku je otkrivenje na gori Sinaj; i kada Moše donosi s gore ploče saveza rečeno je: "a

pismo je bilo pismo B-žje, urezao na ploče" - a Midraš objašnjava da ne bismo trebali čitati "urezano" (*harut*, na hebrejskom), nego *herut* (sloboda). Istinska sloboda je ono psihičko stanje u kojem um može savladati sva ograničenja našeg tijela uključujući i anđela smrti.

Zohar podučava da kako bismo prevladali tjelesna ograničenja mi moramo izabrati put ljubavi - "...voli bližnjega svoga kao samoga sebe ...". Od trenutka kada se uspijemo osloboditi samih sebe i voljeti svog bližnjeg, bezuvjetna ljubav je znak da smo oslobođeni okova koji sputavaju naše tijelo.

Važno je razumjeti da se Izlazak može dogoditi u svakom području našega života. Svatko od nas ima priliku izbaviti se iz svog vlastitog Egipta. Prilika koju dobivamo u sljedećih šest tjedana je da ispravimo ona vremena kada smo posturali na nezreo, neodgovoran, sebičan način (hebrejski: *šovavim*).

Tjedni alati za duhovni rast

Prema kabali *paraša* (priča) *Šemot* je početak jednog vrlo važnog perioda godine, šest tjedana *šovavima* (početna slova *parašot* za tih 6 tjedana). Tijekom šest tjedana, dok čitamo o Izlasku, pruža nam se jako dobra prilika da sebe dovedemo na više, slobodnije mjesto. Ovi tjedni nisu lagani - prikriivena bol, sukobi i stres streme tome da izbiju na površinu. Moramo ostati strpljivi i hrabri. Tim *Kabale uživo* želi vam svima da uspijete u tome! ■

Prevela: Tamar Buchwald

Rav Kook:

"Ja ću biti koji ću biti"

Mojsije nije bio sretan s time što je dobio zadatak da izvede Židovski narod iz Egipta. On je predvidio mnoge izazove koje to sobom nosi, uz ostalo i probleme pri stjecanju povjerenja hebrejskih robova.

"Tako ću otići Izraelcima i reći im: 'B-g otaca vaših poslao me k vama.' Oni će pitati, kako mu je ime? - Što da im kažem?"

B-g odgovori Mojsiju:

"Ja ću biti koji ću biti.' To je ono što trebaš reći Izraelcima. 'Ja ću biti' posla me k vama "(Izl 3,13-14)

Što znače ova čudnovata imena - "Ja ću biti koji ću biti" i "Ja ću biti" ? Također, čini se da je B-g dao Mojsiju dva različita odgovora. Koje ime je Mojsije trebao koristiti pri predtavljanju B-ga narodu?

Ja ću biti s tobom

Talmud u Berahot 9b objašnjava B-žji odgovor na sljedeći način:

"Idi i reci Izraelcima: 'Ja ću biti koji ću biti.' 'Ja ću biti ' s vama u ovom progonstvu, i 'Ja ću biti' s vama u budućim progonstvima."

Mojsije uzviknu,

"Gospodaru svijeta, već imamo dosta problema! Zašto spominjati buduće patnje?"

B-g se složio. "Idi i reci im 'Ja ću biti' posla me k vama."

Ovo objašnjenje, međutim, stvara nove probleme. Da li je B-gu potreban Mojsije da mu objasni ljudsku psihologiju? Da li je Mojsije razumio ljude bolje od njihovog Stvoritelja?

Vodič za sva vremena

B-žja poruka Židovskom narodu bila je da će ih Tora i njezine *micvot* osposobiti da ostvare najvišu moguću razinu bivanja. Tora će ih voditi kroz povijest u svim situacijama, bi-

li oni podjarmljeni narod u progonstvu ili slobodni ljudi u svojoj zemlji.

B-g je htio da ljudi znaju da izbaavljenje iz ropstva u Egiptu nije bilo jednokratna misija spašavanja. Oni su otišli u Egipat kako bi dobili Toru na Sinaju. B-žansko ime "Ja ću biti koji ću biti" je trebalo prenijeti temeljnu poruku: Tora je vodič za sva vremena, put koji će podupirati ljude čak i tijekom budućih progona i teških trenutaka.

Tora ističe da veličina često puta dolazi iz neočekivanih izvora i od ljudi i vođa koji djeluju van uobičajenih društvenih krugova.

Međutim, B-g nikad nije namjeravao da Mojsije upotrijebi ovo ime. Mojsije nije trebao izrijeком spomenuti buduće progone i dodatno obeshrabriti obespravljani narod. Umjesto toga, Mojsije im je trebao reći kraće ime, "Ja ću biti." Podčinjeni narod bit će upoznat da je B-g s njima sada - "Ja ću biti" s vama u ovom progonstvu, i ja ću vas izbaviti. I oni će shvatiti da će Tora upravljati njihovim životima i kada će živjeti kao neovisna nacija u svojoj zemlji.

Međutim, ime "Ja ću biti" implicitno sadrži jednu dublju poruku. Kao slobodan narod u zemlji Izrael, Tora bi ih trebala pripremiti da budu vječni narod, prevladavajući

kušnje budućeg izgnanstva. "Ja ću biti" s njima u ovom izgnanstvu; i "Ja ću biti 's njima u budućim izgnanstvima."

Mojsije je sakrio svoje lice

"B-žji se anđeo ukazao [Mojsiju] u srcu vatre, usred bodljikavog grma. ... Mojsije je sakrio svoje lice, jer se plašio gledati u B-ga "(Izl 3,2.6).

Za vrijeme prve proročke objave Mojsije je pokrio svoje lice, plašeći se izravno gledati u taj sveti prizor. Da li je njegova reakcija bila primjereni iskaz strahopoštovanja i smjernosti? Ili je to bio odraz manjkave osobnosti Mojsija i znak neopravdane bojazni?

Ovo je pitanje predmet talmudskog neslaganja u Berahot 7a. Rabi Jehošua ben Korha primijetio je da će B-g kasnije obavijestiti Mojsija: "Nećeš vidjeti Mojega lice" (Izl. 33,23). Zapravo je B-g rekao Mojsiju: "Kad sam ja želio [kod gorućeg grma], ti nisi htio. Sada kada ti želiš, ja neću." Mojsije je propustio izvanrednu priliku kada se okrenuo od gorućeg grma. Zbog svog propusta da uloži sve napore u veće prosvjetljenje, na gori Sinaj on će zaslužiti tek slabiju proročku viziju.

Rabi Johanan je, s druge strane, tvrdio da je Mojsijev postupak bio hvalevrijedan. Kao nagradu za ponizno skrivanje lica Mojsije je zaslužio da će mu lice sjati briljantnim svjetlom dok je silazio s gore Sinaja (Izl. 34,29).

Savršenstvo čovjeka

Rav Kook je objasnio da se ova talmudska rasprava vrti oko temeljnog pitanja u vezi našeg glavnog cilja u životu. Na koji način ispunjavamo svoj potencijal? Na koji način postizemo savršenstvo?

Prema Majmonid(es)u, ljudsko se **nastavak na stranici 8**

(nastavak sa 7. stranice) **Rav Kook: "Ja ću biti koji ću biti"**

savršenstvo postiže snagom razuma i intelekta. Naš je cilj postići prosvjetljenje i spoznaju B-žanskog kroz proučavanje Tore i metafizike. To je bilo i gledište rabi Jehošue. Skrivaajući svoje lice kod gorućeg grma, Mojsije je propustio zlatnu priliku da produbi svoje shvaćanje duhovne dimenzije. Ako je naša glavna svrha u životu da tražimo prosvjetljenje, Mojsijev je izraz poniznosti bio neumjesan.

Međutim, pisac djela "Dužnosti srca" napisao je da je naš pravi cilj usavršavanje karakternih osobina i etičkog ponašanja. To se slaže s mišljenjem rabi Johanana. Ono što je Mojsije stekao svojom iskrenom poniznošću i istinskim strahopoštovanjem pred Nebesima kod gorućeg grma nadmašuje svaki gubitak znanja. Budući da je sveukupni cilj moralno savršenstvo, Mojsijev postupak je bio ispravan, i on je pravedno nagrađen svijetlom austom blistavog svjetla, odraz njegove unutarnje plemenitosti.

Unutarnja osobina dobrota

Kada je Mojsije izrazio sumnju u to da će narod povjerovati da je on doista B-žji poslanik, B-g mu je dao znak kojim će dokazati svoju vjerodostojnost – no bio je to znak koji je dao naslutiti nezadovoljstvo Mojsijevim nedostatkom vjere u svoj narod.

Što je bio znak? Mojsijeva je ruka privremeno postala bijela od *cara'at* (gube). Čudotvoran je to bio znak, da budemo jasni, ali *cara'at* je bolest koja onečišćuje - jasna naznaka kritike Mojsija.

Mudraci su zamijetili jednu finu razliku između opisa koji Tora daje o Mojsijevoj ruci koja postaje gubava i njenog potpunog vraćanja u normalno stanje. Prvi puta Mojsije je izvukao svoju ruku "i gle! ruka mu gubava kao snijeg" (Izl 4,6.). Onda je

Mojsije stavio ruku u svoju halju po drugi puta, i kada ju je "odmaknuo od prsa, koža mu se [već] povratila u normalno stanje" (Izl 4,7).

Pažljivo čitanje teksta ukazuje na to da se svaka od ove dvije promjene zbilja na drugačiji način. Guba se pojavila nakon što je Mojsije izvadio ruku iz svoje haljine; ali je njegova ruka normalnu boju povratila čak i prije nego li je izvadio ruku, dok se ruka još nakazila u njegovoj haljini. Zašto bi trebalo biti razlike između ove dvije situacije?

Iz toga su Mudraci zaključili,

"B-žanska osobina *tova* [dobrote] dolazi brže od osobine *puranut* [patnje ili kažnjavanja]" (Šabat 97a).

Što to znači? Zašto bi jedna osobina bila brža i bolja od druge?

**Osjetljivost prema drugima
stvara osjećaj solidarnosti
unutar zajednice.**

**Stajalište druge osobe treba
razmotriti i uzeti u obzir,
a ne demonizirati ga ili
a priori odbaciti.**

Preko granica vremena

Postoji zapravo bitna razlika između tih dvaju aspekata B-žje providnosti. Osobina *tova* sam je temelj svijeta. B-žanska dobrota je cilj sveg postojanja; ona je ujedinjena sa samim izvorom života. Iz tog razloga, ova osobina nadilazi ograničenja vremena i prostora. Čak i kada se spusti u naš ograničeni svijet, stvarnost ograničenu vremenom i prostorom, mi svejedno možemo osjetiti njen uzvišeni, neograničeni izvor.

To je smisao talmudske tvrdnje, "Osobina dobrote dolazi brže." Osobina *tova* otkriva unutarnje svjetlo, slobodno ograničenja vremena i

prostora. Ezekiel je ovaj fenomen opisao u svojoj uzvišenoj viziji anđeoskih bića "koja se kreću i vraćaju, poput brzih bljeskova munje" (Ez. 1,14).

Osobina *puranut* je druga priča. *Puranut* nije suštinski aspekt stvarnosti. On je sporedan i prolazan. Njegova vrijednost je samo u službenju dobru, "pročišćavanju 'posude'" , tako da budu u stanju da prime protok B-žanske dobrote u punini njenog obilja.

Kao posljedica toga, *puranut* podliježe ograničenjima vremena i prostora, i njegova manifestacija kasni.

Prava priroda Izraela

Dok je B-žja dobrota u potpunosti povezana sa unutarnjom biti života, *puranut* je vezan uz svoje površne aspekte. Što se više udaljimo od istinske stvarnosti, naš svjetonazor postaje sve više filtriran kroz leće *puranuta*. Vidjeti svijet kao mjesto suda i patnje je percepcija koja izvire iz izobličene mašte. Ona se ne fokusira na pravu prirodu stvarnosti, nego na vanjski izgled.

Upravo se u tome - kako je B-g poučio Mojsija o istinskoj unutarnjoj naravi Izraela, koja se nalazi ispod plašta vanjskog izgleda - otkrila površnost *puranuta*. Mojsijeva ruka je izgledala gubava samo kada je bila izložena vanjskom svjetlu. U okviru istinske biti, nema mjesta patnji i strogim kaznama; to svojstvo pripada okviru površinskih pojava.

Mojsijeva ruka se vratila u svoje prvobitno zdravo stanje čim ju je stavio "unutra na svoja prsa", ukazujući da osobina dobrote odražava unutarnju suštinu stvarnosti. Ona je povezana s korijenom stvaranja, nadilazeći sva ograničenja ograničenoga svemira. Stoga B-žanska dobrohotnost nije ograničena okvirom vremena i "stiže brzo." ■

Prevela: Tamar Buchwald

Rabbi Berel Wein:

Senzibilitnost

Tora nas u osnovi ostavlja nepripremljene na opis zbivanja koja su za nas zabilježena u ovoj jedinoj *parši*. Kad smo se prošli puta rastali od Izrealove obitelji na kraju prošlotjedne *parše Vajehi*, Židovima je bilo dobro, bili su utjecajni, zaštićeni i lijepo su se smjestili u gošenskoj zemlji.

Tora nam ne daje opis procesa koji je tako drastično promijenio spomenutu situaciju pretvorivši je u ropSKU državu za Židove. Ona nam jedino govori o novom kralju koji nije poznavao Josefa i koji je, iz razloga koji nisu konkretno navedeni u Tori, postao mrzitelj i progonitelj Židova.

Čini se da Tora pokazuje da je to gotovo prirodan tijek događaja – i da se to moglo očekivati. Egipatski egzil koje započinje na visokom nivou, pretvara se u očajnu tugu i pokušaj genocida, pa završava čudesnim izbjavljenjem. Tora se ne bavi nikakvim motivom za ovakav slijed zbivanja. Što su Židovi pogrešno učinili? Zbog čega ih je faraon toliko zamrzio? Koji su ekonomski ili društveni činitelji toga vremena omogućili takvo dramatično pogoršanje položaja Židova u Egiptu?

Tora se ne bavi ni jednim od tih pitanja. To je gotovo kao da Tora želi da razumijemo da se takve stvari u historiji čovječanstva događaju neprimjetno. I da su, posebno u Židovskoj povijesti, nastojanja povjesničara i sociologa da objasne takve iracionalne događaje i ponašanja sasvim beskorisna.

Kao što se često ističe, svi kasniji Židovski egzili - Babilon, Španjolska, Francuska, Njemačka, istočna Europe, muslimanski Bliski Istok – svi oni izgledaju jezivo slično ovom prvobitnom egipatskom predlošku. Kao i obično, Tora nam u vezi toga nameće više pitanja nego li nam

daje odgovora. U stvari, Tora se zato i naziva knjigom života čovječanstva.

Mi također nismo pripremljeni da prepoznamo spasitelja Izraela u liku Mojsija. Pričali su nam kako ga je Faraonova kćer čudom spasila od nilskih krokodila te ga odgojila na kraljevskom dvoru. On suosjeća sa Židovskim robovima prema kojima se nečovječno postupa, brani ih, pa je prisiljen pobjeći iz Egipta.

Tora ističe da veličina često puta dolazi iz neočekivanih izvora i od ljudi i vođa koji djeluju van uobičajenih društvenih krugova.

O Mojsiju ne čujemo ništa sljedećih šezdeset godina, sve dok se ponovo ne pojavi kao pastir u Midjanu, oženjen kćeri Jitroa, vjerskog poglavara koji je, u to doba, još uvijek poganin. Ovo teško da je životopis koji bismo očekivali za vođu Izraela, navješćeg od svih proroka i učitelja čitavog čovječanstva.

Odakle su prozašle njegova svetost i veličina, kako su se razvile,

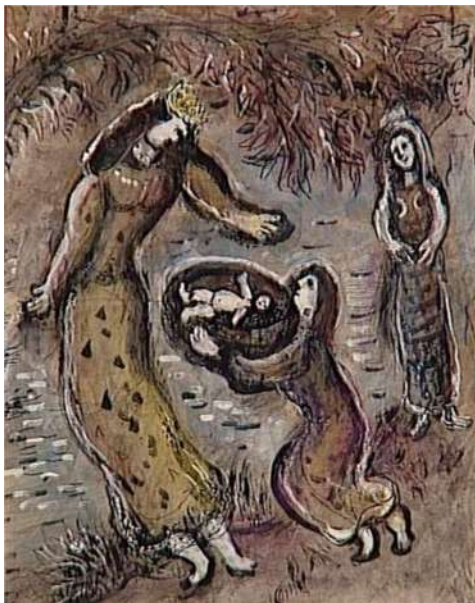
tko su mu bili mentori i kakva je iskustva proživio tijekom tih dugih desetljeća odvojen od svog naroda? Tora nam ne daje nikakav nagovještaj ili odgovor na ta pitanja. Ona u stvari ističe da veličina često puta dolazi iz neočekivanih izvora i od ljudi i vođa koji djeluju van uobičajenih društvenih krugova.

Čitav je život jedna zagonetka, a Židovska priča ostaje neobjašnjiva. Ovime je postavljena pozornica za sve ostalo što će se sada dešavati u Tori. Zbog toga se Židovski narod, kada je prihvatio Toru obavezao B-gu "vršit ćemo i onda ćemo možda pokušati razumjeti," ako želimo prvo razumjeti nikada nećemo dospjeti do vršenja. B-žanska ruka upravlja nama, no ona nikada nije izložena našim racionalnim razmišljanjima i tumačenjima.

U Židovskom životu i zakonu postoji jedna osobina koja u sebi sadrži potrebu za iskazivanjem osjetljivosti prema osjećajima drugih. Ta vrednota nije kruto definirana halahičkim pojmovima poput, recimo, *etroga* ili *suke*. Ona se nalazi u daleko više nedefiniranom području, onom koji se gotovo smatra kulturom i podrazumijeva se sam po sebi.

Zbog toga što nije strogo definirana ne postoje udžbenici o toj temi, a prema mom dugogodišnjem iskustvu u židovskom obrazovanju, ona sigurno nije dio glavnog kurikula većine židovskih škola. To je šteta, jer nedostatak osjetljivosti prema osjećajima i potrebama drugih svakako je doveo do toga da je židovsko društvo mnogo razlomljenije, agresivnije i jako podijeljeno, kako ovdje u Izraelu tako i u dobrom dijelu dijaspore.

U devetnaestom stoljeću, u Litvi, rabin Yisrael Lipkin iz Salanta osnovao je ono što je kasnije postalo
nastavak na stranici 10

(nastavak sa 9. stranice) **Rabbi Borol Wejn: Senzibilnost**

poznato kao pokret musara. Jedna od vrednota koje je isticao skoro najviše od svih ostalih bila je potreba da Židov bude osjetljiv na stanje, uvjerenja i potrebe drugih. Musarski pokret izvršio je velik utjecaj na život litavskih Židova, posebno u većini litavskih ješiva do Drugog svjetskog rata.

Nažalost, baš kao što gotovo nitko od litavskih Židova nije preživio rat, tako nije ni musarski pokret. Postoje još neke *ješivot* koje naizgled drže do vrijednosti i tekstova tog pokreta, no zapravo njegov utjecaj u današnjem Židovskom svijetu gotovo da ne postoji. Kakva šteta!

Ne kažem da smo nasilni jedni prema drugima, mada je i to, nažalost, u porastu, koliko da nemamo senzibilnosti i osjećaja jedni za druge. Rabini su isticali da se čak i davanje milodara siromašnima mora učiniti na pažljiv i častan način. Danas je industrijalizacija dobrotvornog darivanja stvorila užasan jaz između donatora i primatelja, manjak ljudske povezanosti i zastrašujuću bezdušnost darivanja.

Iz raznih razloga kojima vas neću zamarati, bio sam se našao u Lufthansinom zrakoplovu koji leti iz Tel Aviva za Frankfurt na Majni. Nikad prije nisam letio s Lufthansom i nikada nisam odlazio u Njemačku - moja osobna predrasuda. No, budući da sam morao u Chicago stići up-

ravo tog dana u određeni sat, jedina veza prema Chicagu koja se uklapala u moj raspored bila je preko Frankfurta na Majni. I tako sam se našao u Lufthansinom avionu.

**Osjetljivost prema drugima
stvara osjećaj solidarnosti
unutar zajednice.**

**Stajalište druge osobe treba
razmotriti i uzeti u obzir,
a ne demonizirati ga ili
a priori odbaciti.**

Kada je zrakoplov poletio, dok je stjuard putem razglasa zrakoplova čitao obavijesti o posluživanju hrane, bio sam pogođen njegovom izjavom da se svinjsko meso ne poslužuje na letovima iz i prema Tel Avivu. To me impresioniralo kao jedna iznimno pažljiva gesta, koja uzima u obzir da židovski i muslimanski putnici čine glavninu putnika na relaciji između Tel Aviva i Frankfurta na Majni.

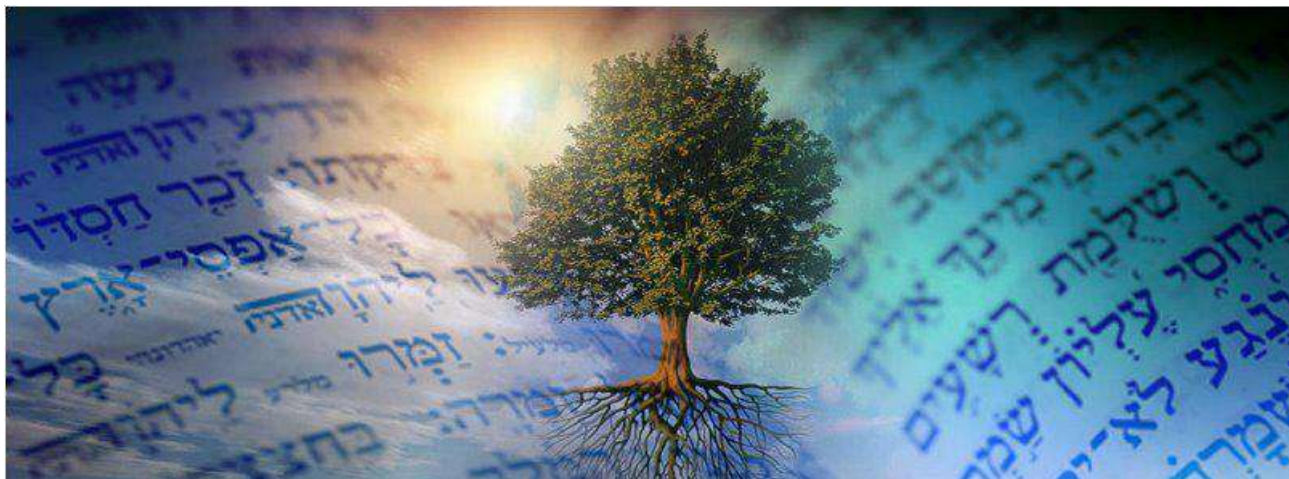
Možda je povijest Njemačke u dvadesetom stoljeću još uvijek uteg na njemačkoj psihi, te ju je učinila osjetljivijom prema drugima. Ja se svakako nadam da je to razlog. Jedan moj prijatelj koji je nedavno napravio *alija* u Izrael pitao me da li su svi izraelski vozači agresivni i

neprirodni. Odgovorio sam mu da nikada ne treba generalizirati, ali da nema sumnje da ljudi koji su manje opsjednuti sobom i manje agresivni, te koji su osjetljivi na potrebe drugih oko sebe, mnogo sigurniji i razboritiji vozači. Općenito govoreći, veća količina osjetljivosti učinila bi čuda na raspoloženje i narav našeg društva.

Osjetljivost prema drugima stvara osjećaj solidarnosti zajednice. Solidarnost nije isto što i sukladnost. Pravo na zastupanje drugačijeg gledišta nepovredivo je u talmudskim spisima. Zbog toga, Talmud također ističe da se stajalište druge osobe treba uzeti u obzir, a ne demonizirati ga ili odmah odbaciti.

Škole Hilela i Šamaja nisu se slagale u tri stotine i dvanaest pitanja. Iako je Hilelova škola bila brojnija i autoritativnija, ona je svejedno uvijek bila osjetljiva na mišljenja, rješenja i osjećaje Šamajevih škola. U mnogo slučajeva oni bi povukli svoje mišljenje u korist mišljenja Šamajevih škola kada bi shvatili da je to princip od kojega Šamajeva škola ne može i neće odustati. Zbog toga Talmud kaže da su oba učenja, učenja Hilela i Šamaja, učenja živoga B-ga Izraelova. Na dugoj pruzi života i društva, osjetljivost je ono mazivo koje omogućava glatkije postojanje.

Šabat šalom. ■

Rabbi Vissocher Frand:

Najbolje i najgore ličnosti ljudskog roda

Raši iznosi dva mišljenja na *pasuk*: "Uto u Egiptu zavlada novi kralj koji nije poznavao Josipa" [Šmos 1,8]: Prvo mišljenje je da je doista došlo do nastanka nove vlasti. Drugo je mišljenje da je to bio isti Faraon koji je znao za Josefa no koji je promijenio politiku i nametnuo Židovskom narodu strašan ukaz o ropstvu.

Rav Moshe Feinstein postavio je pitanje: "Zašto bi nam to trebalo biti važno? U čemu je razlika za *hazal* radi li se o novom kralju ili istom kralju s novom politikom?" Rav Moshe ističe da ima nešto što iz ovoga možemo naučiti. Prema mišljenju da je to bio novi kralj – lako možemo razumjeti da će novi kralj imati novu politiku. To kod svoje vlade stalno gledamo – kada dođe do promjene vlasti, mijenja se i politika. Međutim, mišljenje da je to isti kralj s novom politikom uči nas jednu pouku:

Tora nam pokazuje do koje mjere može ljudsko biće potonuti. Ovdje imamo kralja koji toliko duguje svom savjetniku (Josefu) koliko niti jedan čovjek nikada nije dugovao drugome. Faraon je imao savjetnika koji je doslovce spasio čitavu državu. Ne samo da je spasio državu, već ju je učinio i prosperitetnom. I taj kralj je u stanju neprijateljski se postaviti prema izravnim potomcima tog savjetnika i reći im: "Žao mi je, ali promijenio sam mišljenje. Sada imamo novu politiku."

Važno je znati da se takve stvari događaju. Ne smijemo si misliti: "Nitko ne bi mogao pasti tako nisko da to učini. Nitko ne bi mogao biti tako podmukao, takav izdajnik." Tora nas želi poučiti koliko neza-

hvalna i nepouzdana mogu biti ljudska bića. Pogledajte samo Faraona.

Tora nam u paraši Šemot pokazuje do koje mjere može potonuti jedno ljudsko biće.

Rabenu Bechaye navodi *medraš* na ovaj *pasuk*: "Tko nije čine dobra koja mu je učinio njegov bližnji, na koncu će zanjekati dobra koja mu čini Svemogući." *Medraš* je ovo načelo izveo od Faraona, o kojemu je pret hodno rečeno: "koji nije poznavao Josefa" i o kojem se kasnije kaže: "Tko je B-g?" [Šmos 5,2]

Ovo je pouka svima nama – to se može dogoditi ljudskom biću. No ima i gore. U ovoj tjednoj *paraši* ima još nečuveniji primjer od Faraonovog nedostatka zahvalnosti.

Moše je izašao i ugledao Egipćana kako bičem udara Židova. Moše ubije Egipćana koji tuče Židova. Sutradan, Moše spazi kako se tuku dvojica Židova pa upita onoga koji je prvi napao zašto tuče svog bližnjeg. On se okrene Moše pa ga zapita: "Hoćeš li i mene ubiti kao što si ubio onoga drugog?" Moše odvrati:

"Vidim da se pročulo!"

Medraš kaže da su Egipćani imali takav sistem da su Egipatski nadzornici bili gospodari Židovskim policajcima kako bi ih prisilili da natjeraju druge Židove da obavljaju posao. *Medraš* kaže da bi svako jutro, u cik zore, Egipatski nadzornici budili Židovske policajce da pošalju druge robove da počnu raditi. Ovaj je Egipatski nadzornik primijetio da je žena policajca kojeg je budio izuzetno lijepa. Nakon što je otpremio policajca od kuće, vratio se i imao odnos s njegovom ženom. Bilo je to prije izlaska sunca i žena je, u tami, mislila da ima odnos sa svojim mužem.

Kada se Židovski policajac vratio svojoj kući ugledao je Egipćanina kako odlazi. Kada je Židovski policajac upitao svoju ženu da li joj je Egipćanin što učinio, ona je priznala da je imali s njime odnos misleći da je to njen muž. Kada je Egipćanin shvatio da je Židov otkrio što je učinio, počeo ga je mlatiti želeći ga zatući.

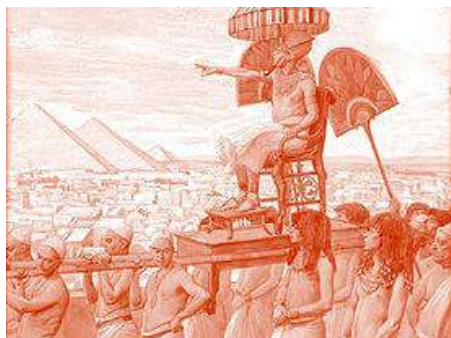
Ovo je kontekst priče u Tori o Egipćaninu koji tuče Hebrejina. Kada je Moše to ugledao, znao je uz pomoć *Ruah HaKodeša* [B-žanske intuicije] što je Egipćanin učinio ženi ovog čovjeka i da je ovo što sada čini pokušaj da uništi dokaz svoga zločina. Moše je znao da za zločin preljuba kao i za pokušaj ubojstva, Egipćanin zaslužuje smrtnu kaznu pa je uzeo zakon u svoje ruke i ubio ga.

Židov kojeg je Moše spasio u ovoj priči zvao se Dasan. Sutradan, kada je Moše izašao, ugledao je upravo tog istog Dasana kako tuče drugog

nastavak na stranici 12

(nastavak sa 11. stranice) **Rabbi Vissocher Frand: Najbolje i najgore ličnosti ljudskog roda**

Židova. Moše je izgrdio Dasana i rekao: "Ti, pokvarenjače, zašto tučeš svoga bližnjeg?" Dasan se okrenuo prema njemu i podrugnuo se Moše: "Hoćeš li ubiti i mene kao što si ubio Egipćana?" Dasan je potom otišao kod nadležnih službenika i prijavio da je Moše Rabenu ubio Egipatskog nadglednika, dovodeći time Mošea u nevolju do te mjere da je morao pobjeći da spasi život i prebjeći iz Egipta.

Možemo li si zamisliti nezahvalnu osobu od Dasana? Moše mu spasi život, a on se okrene i dovede Mošea u situaciju da mora pobjeći iz zemlje!

Faraon i Dasan bili su "najgore ličnosti" - potpuno nezahvalni prema onima prema kojima bi trebali gajiti osjećaj duboke zahvalnosti.

Nasuprot tome, sada ću navesti primjer "najbolje ličnosti": Jisro. Kako ide priča o Jisrou? Faraon je sazvao svoje najpovjerljivije savjetnike. Pozvao je Bilaama, Ijova, i Jisroa u svoju komisiju savjetnika. Zatražio ih je da mu pomognu riješiti 'Židovski problem': "Budimo oprezni prema njima; ne dajmo im da se množe pa da ako nastane rat ne pristanu s neprijateljima našim da se bore protiv nas..." [Šmos 1,10] Komisija savjetnika dosjetila se "briljantne" ideje da se svu mušku novorođenu djecu baci u rijeku Nil.

Bilaam je oduševljeno podržao ideju. Ijov je samo šutio. Jisro je dao ostavku na svoje mjesto savjetnika. U to vrijeme nije se moglo samo tako dati ostavku, iz protesta prema politici vlade. Zbog toga se ostajalo bez glave. No Jisro je smatrao da bi bila kolosalna nezahvalnost ovako se okrenuti protiv Josefove obitelji, nakon svega što je učinio za Egipat, i on ni na koji način nije želio u tome sudjelovati.

Što je Jisroa na to potaklo? On je bio "makir tova". On je prepoznavao kada bi netko učinio uslugu i shvaćao je moralnu odgovornost koju korisnik te usluge ima. On je razumijevao da je jedna od temeljnih moralnih osobina koje čovjek mora iskazivati zahvalnost za ono što je dobio. Ovako hrabar istup Jisroa, rezultirao je time da je on zaslužio da svoju kćer Ciporu uda za Mošea Rabenu.

Kako je Jisro zavrijedio tako odličnog zeta? Moše Rabenu bio je bolji od "najbolje prilike". On je bio bolja prilika od najboljeg od najboljih iz bilo koje *ješive*. On je bio najbolji na svijetu! Na koji način ga je Jisro dobio? Odgovor je otkriven u *pasuku* u Tori.

Moše Rabenu je došao u Midjan. Jisroove kćeri su zadirkivale Midjanci. Moše ih je došao obraniti, a Jisrove kćeri su otišle kući i ispriповijedale svom ocu što se dogo-

dilo. Jisro je reagirao iznenadivši se što su njegove kćeri dopustile strancu da ode nakon što ih je izbavio bez da su ga pozvale kući i ponudile mu obrok. On ih je ukorio što su bile toliko nezahvalne. Takav je bio njegov život *Hakaras haTov!* On nije mogao razumjeti kako njegove kćeri nisu mogle usvojiti ključnu osobinu njegovog karaktera - da imaš obavezu prema onome tko ti je učinio uslugu. Kćeri su mu - prema *medrašu* - objasnile da je Moše bio bježao pred pravdom; da je u Egiptu bila raspisana nagrada za njegovu glavu.

Moše je shvaćao da je jedna od temeljnih moralnih osobina koje čovjek mora pokazivati zahvalnost za ono što je dobio.

I pored toga, Jisro je inzistirao da mu duguju uslugu nakon što ih je izbavio od midjanskih nasilnika. Naredio je kćerima da se vrate i pronađu stranca i inzistiraju da pođe s njima njihovoj kući da jede s njima. Moše Rabenu je došao, sjeo da večera i ostavio lijep dojam na Jisroa. Ostalo je povijest. Jisro je rekao: "Želim ovog čovjeka za zeta!" Ovo je *segula* koje svi mi moramo biti svjesni: Onaj koji je "makir tov" [zahvalan] završit će sa "najboljim zetom u povijesti svijeta."

Paraša Šmos iznosi nam ono najbolje i ono najgore svih vremena - najbolje ličnosti ljudskog roda i najgore ličnosti ljudskog roda. U njoj nalazimo najnezahvalnije o kojima ćemo ikada čuti i jednu od najzahvalnijih osoba koje su ikada živjele. ■

David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski Jezik

Misken, sakana, i sohen

Balashon - Hebrew Language Detective

Na početku Šemot, Izraelci su bili prisiljeni graditi *arei miskenot* ערי מסכנות - "gradove-skladišta" (Šemot 1,11).

Korijen סכן možemo naći u brojnim hebrejskim riječima koja sežu natrag sve do biblijskih vremena – neke su i danas u upotrebi, a neke nisu. Pogledajmo prvo različita značenja, a potom ćemo pokušati vidjeti jesu li povezane

1) Glagol סכן (u *kal* formi) može značiti "bilo je korisno, imati pogodnosti". Ovo značenje nalazimo u Ijov 15,3, 22,2, 34,9, 35,3.

2) U *hifil* formi (הסכין), ona znači "naviknut na to". Ovaj se oblik pojavljuje u Bamidbar 22,30, Tehilim 139,3, te Ijov 22,21.

3) Dobro poznata riječ *sakana* סכנה - "opasnost" ne pojavljuje se u *Tanahu* (često se pojavljuje u rabinском hebrejskom). Ali se jednom pojavljuje kao *nifal* glagol u Koheletu 10,9 - "יסכן bit će povrijeđeni". U rabinском hebrejskom nalazimo *piel* formu, koja ima značenje "izložiti se opasnosti". Derivacije uklju-

čuju *sikun* סיכון - "rizik" i *misukan* – מסוכן koji je u Talmudu značio "u opasnosti" no u srednjevjekovnom hebrejskom je značio "opasno".

4) Imenicu *sohen* סוכן nalazimo u Ješajahu 22,15, a kao *sohenet* סוכנת u Melahim I 1,2,4. Ona se obično tamo prevodi kao "poslužitelj" ili "pratilac". U suvremenom hebrejskom, *sohen* znači "agent" a *sohnut* סוכנות je "agencija".

5) Riječ *misken* מסכן znači "jadan, bijedan", a pojavljuje se u Koheletu 4,13;9,15-16. Imenica, *miskenut* מסכנות - "siromaštvo" nalazi se u Devarim 8,9. Klein (u svom CEDEL) ističe da riječ "*mesquin*", definirana kao "zao, podao", svoje porijeklo ima u toj riječi:

Francuski, od talijanskog *meschino*, od arapskog *misikin*, (u v. arap. izgovara se *meskin*), 'siromašni, jadni, bijedni', koji je posuđenica iz hebrej-

skog ili aramejskog *misken* ili sirijskog *mesken*, 'siromašan', što su možda posuđenice iz akadskog *muškenu*, 'prosjak, potrebit'.

6) Kao što sam gore spomenuo, *miskenot* znači skladište. Osim u Šemot, ova se riječ pojavljuje i u Melahim I 9,19, te u Divrei HaJamim II 8,4,6; 16,4;17,12 i 32,28.

Pa koja je povezanost među tim riječima? Počnimo s Kleinom. Bez objašnjenja zašto, on stavlja glagole 1 i 2 pod istu natuknicu. Pretpostavljam da ako je netko u nečemu dobar, on je i "koristan" i "postane naviknut". On kaže da je to povezano s akadskim izrazom *sakanu ana* koji je nađen je u pismima iz Tel Amarne, a znači "brinuti se za". Na temelju toga on povezuje ovaj korijen sa *sohen*, koji se brine za narod/ljude.

Međutim, on također navodi da

nastavak na stranici 12

(nastavak s 13. stranice) **David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik: Misken, sakana, i sohen**

neki znanstvenici (vjerojatno Kutscher, koji je napisao poglavlje o tome) kažu da je *sohen* "povezan s akadskim *šaknu* (namjesnik provincije)", a što je povezano sa *segan* סגן – u biblijskom hebrejskom upraviteljem postavljenim od vlasti, a u kasnijem rabinskom hebrejskom zamjenikom. On kaže da *šaknu* dolazi od *šakanu*, što znači "položiti, postaviti, imenovati", a to je srodno s hebrejskim " - שכן skrasiti se, stanovati". Za oba glagola on piše da su

šap'el oblici od כון (=biti, biti postavljen, biti uspostavljen), pa stoga doslovno znače 'prouzročiti da bude, prouzročiti da nastane, prouzročiti da uspostavi'.

(Drugi se ne slažu, pa vele da je *šaknu* u konačnici sumerskog porijekla.)

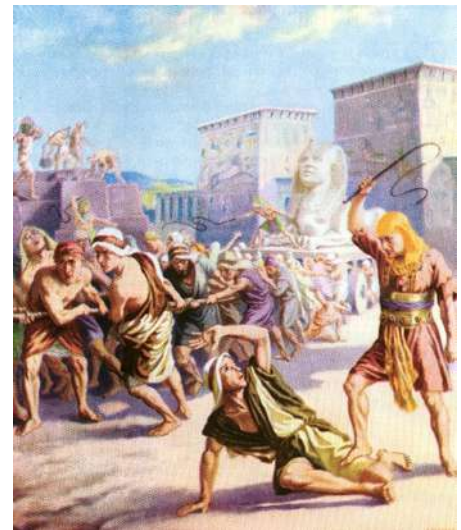
Klein tvrdi da je *miskenot* povezano također i sa שכן, pa daje sljedeću etnogenezu:

Vjerojatno posuđenica od akadskog *maškanu* (=skladište, spremište), od *šakanu* (= položiti, dati polog, pohraniti), koje je povezano s hebrejskim שכן (=on je obitavao, boravio).

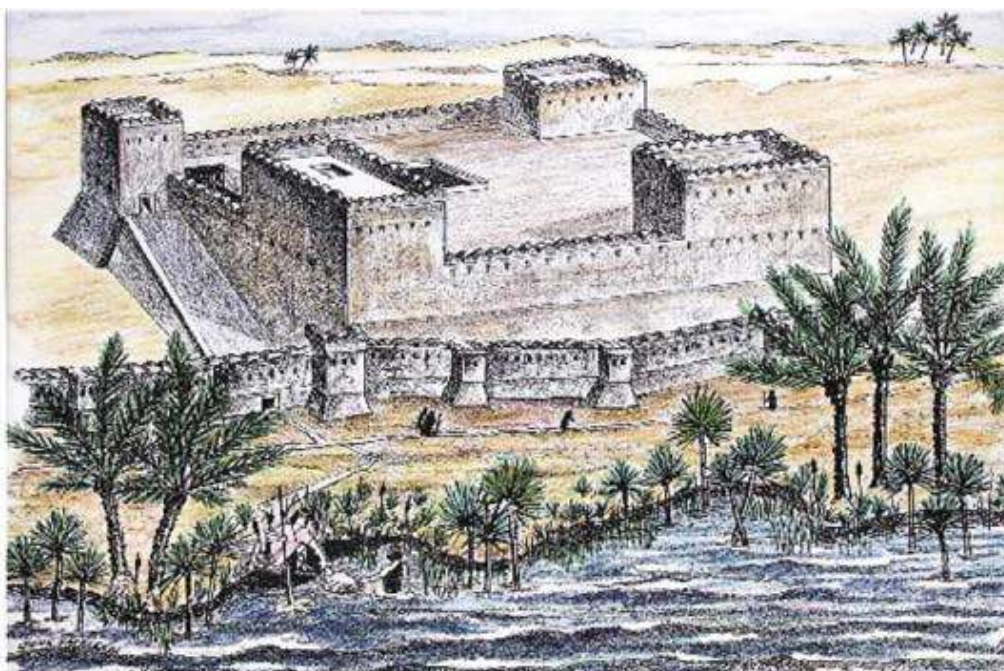
Međutim, on ne povezuje *misken* ili *sakana* sa bilo kojim drugim.

Daat Mikra na Devarim 8,9 povezuje (5) i (6) ističući da su skladišta potrebna onda kada hrane nema u izobilju, i treba je davati u porcijama, kao što se daje siromašnim osobama.

Steinberg povezuje sva značenja pod zajedničkim naslovom "zabrinuti za potrebe svoga gospodara". Ova zabrinutost tjera osobu da nastoji svoj posao izvršiti na najbolji način da pomogne (1), i da bude vrlo pažljiva pri vršenju posla (2), te da bude svjesna opasnosti (3). Naravno, to je uloga *sohena*, siromašna osoba se brine za hranu, a hrana uskladištena u skladištu za dotičnu

zemlju brine se za neku buduću glad. On odbacuje nepotrebne komplikacije Geseniusa i Furstsa, kada mu je jasno da su riječi povezane. Njegovo je objašnjenje svakako čisto i primamljivo. Ali mislim da je na neki način, malo previše čisto, a i jezik se obično ne razvija na taj način. Zato sam sklon prihvatiti mišljenje kasnijih znanstvenika koji pokazuju različite izvore za različita značenja tog korijena. ■

Haftara za parašu Šemot

(Izaija 27,6 - 28,13;
29,22 - 29,23)

Po mnogočemu se ovoj tjedna haftara podudara s ovoj tjednim čitanjem iz Tore. Jedna od podudarnosti je poruka o izbavljenju koju prenosi Izaija: „i bit ćete sakupljeni jedan po jedan, o djeco Izraela“ – što je podsjetnik na izbavljenje o kojem B-g govori Mošeu kod gorućeg grma i na poruku koju zatim Moše prenosi faraonu.

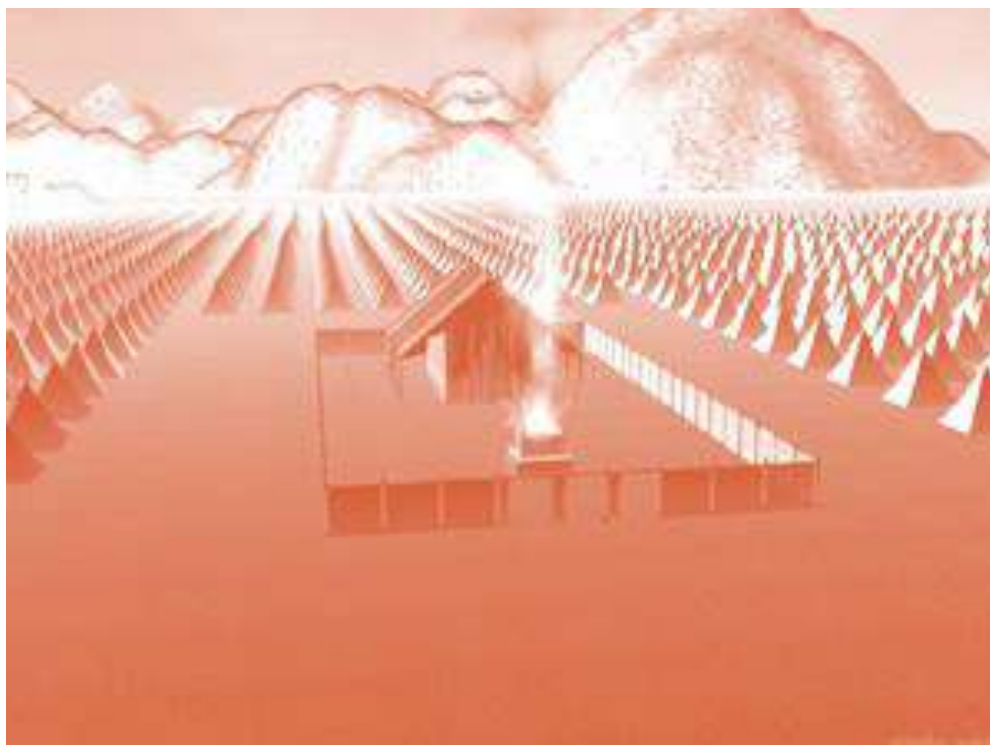
Haftara varira između Izaijinog proročanstva u vezi s budućim izbavljenjem i grdnje Židova zbog opijanja i bezbožnog ponašanja. Izaija počinje u pozitivnom tonu: „U danima koji slijede Ja'akov će se ukorijeniti, Israel će propupati i rascvati se, napuniti zemlju ...“ Spominje B-žu samilost prema svom narodu i kaznu „istom mjerom“ što ju je odmjerio Egipćanima koji su ih progonili. Što se tiče budućeg izbavljenja: „I bit

ćete sakupljeni jedan po jedan, o djeco Izraela. I dogodit će se tog dana, začut će se veliki šofar i doći će svi oni izgubljeni u Asiriji i oni prognani u Egiptu i leći ničice pred G-spodom na svetom brdu u Jeruzalemu.“

Prorok zatim nastavlja negodovati zbog pijanstva Deset plemena, upozoravajući ih na kaznu koja ih čeka. „ Bit će izgažen nogama, kruna ponosa pijanaca Efrajimovih.... ■

“I bit ćete sakupljeni jedan po jedan, o djeco Izraela. I dogodit će se tog dana, začut će se veliki šofar i doći će svi oni izgubljeni... i leći ničice pred G-spodom na svetom brdu u Jeruzalemu.”

Halahlčka satnica (za grad Zagreb)

Datum	Alot Hašahar	Najranije Talit	Nec Hahama	Najkasnije Š'ma	Zman Tefila	Hacot	Minha Gedola	Minha Ketana	Plag Haminha	Šekia	Cet Hakohavim
utorak 5. 1. 2016.	6:01	6:37	7:37	9:49	10:33	12:01	12:23	14:35	15:30	16:14	17:07

Iz medija

MRAČNE TAJNE

Priljavo rublje: Francuzi objavljuju imena ljudi koji su surađivali s nacistima

Express, 29.12.2015.

Nakon 70 godina bit će otvoreni spisi u kojima su navedena imena osoba koje su surađivale s nacistima

Prvi put u povijesti će u javnost izaći detalji o francuskoj umiješanosti u holokaust, točnije imena osoba koje su pomogle da deseci tisuća Židova budu poslani u sigurnu smrt tijekom Drugog svjetskog rata.

Arhivski spisi u kojima su pohranjena ova imena bili su zapečaćeni gotovo 3/4 stoljeća, a sad će se otvoriti kako bi se država suočila s demonima iz svoje prošlosti.

Svio dokumenti potječu iz Višijske Francuske, kojom je upravljao maršal Philippe Pétain od 1940. do 1944. godine, tijekom čega su mnogi entuzijastično surađivali s Trećim

Reichom, budući da su francuska policija i paravojne organizacije bile među onima koji su postrojavali "neprijatelje države" i slali ih u Njemačku na istrebljenje.

Mnogi od 76.000 ubijenih Židova dolazili su iz velikih gradova, uključujući Pariz, gdje su okupatori usko surađivali s francuskim saveznicima, a brojni zločini su učinjeni i u tzv. "slobodnoj zoni" na jugu zemlje, gdje je Pétain upravljao svojom malom vladom.

Novootvorene spise moći će proučavati državni službenici i povjesničari, a u njima će se otkriti i uznemirujuće priče o tome kako su francuski Židovi istaknuti, a zatim izdani, kao i imena onih koji su odgovorni za to.

Ove objave stižu šest godina nakon što je francusko Državno vijeće - najviše pra-

vosudno tijelo u državi - objavilo da je Višijska vlada bila odgovorna za deportacije, čime je skinuta potpuna odgovornost s Nijemaca.

Također je navedeno da nacisti nisu natjerali Francuze da odu svoje sugrađane, nego su se antisemitski progoni odvijali samovoljom različitih organizacija poput pariške policije.

Bivši borac pokreta otpora - Lucien Guyot - izjavio je da je Pétainova vlada išla puno dalje nego što su Nijemci očekivali, posebno u pogledu deportacije stranih Židova, među kojima su bila i djeca, u koncentracijske logore.

Povjesničari se također nadaju da bi ovi spisi mogli otkriti što se točno dogodilo s vođom pokreta otpora— Jeanom Moulinom - koji je poginuo 1943. godine, nakon što su ga ulovili nacisti, a za kojeg neki

tvrdre da se sam ubio dok drugi smatraju da ga je prebio do smrti vođa Gestapovaca Klaus Barbi - tzv. koljač Lyona.

U svakom slučaju, desteljećima se vode rasprave o tome kako je uopće Moulin dospio u ruke nacista, te postoje govorkanja da ga je odao jedan član pokreta koji je, igrom slučaja - Židov; Raymond Aubrac, iako je dotični to oduvijek poricao.

Nakon završetka rata, francuska vlast je odbijala priznati bilo kakvu umiješanost Višijske Francuske u holokaust, a odluku donesenu 2009. godine mnogi su kritizirali zato što je objavljeno da preživjele žrtve ni njihovi nasljednici neće dobiti nikakvu novčanu naknadu za pretrpljene štete i boli.

No odvjetnici diljem svijeta, a posebno u SAD-u i Izraelu, rade punom parom kako bi to promijenili, piše Daily Mail. ■

Ugledni profesor tvrdi da rebro nema ništa s tim: "B-g je Evu stvorio iz Adamovog penisa"

Index, 30.12.2015.

PROFESOR Ziony Zevit sa American Jewish University iz Marylanda uspio je naljutiti popriličan broj vjernika člankom u kojem sugerira da B-g nije stvorio Evu iz Adamova rebra, već iz njegovog penisa.

Prema teoriji profesora koji se godinama bavi proučavanjem Biblije, to bi objasnilo zašto čovjek nema baculum, kost koja se nalazi u penisu većine drugih sisavaca. Objasnilo bi to i zašto muškarci i žene imaju

jednak broj rebra, tvrdi Zevit.

Kao pojašnjenje svoje teorije profesor se poziva na hebrejsku riječ "tsela" iz Starog zavjeta, koja se zapravo ne prevodi kao "rebro", već kao bilo koji "ud koji strši iz ljudskog tijela u uspravnom položaju". "Tzela" ili "tsela" je riječ koja se više puta spominje u Starom zavjetu, a Zevit smatra da je upravo to zavaralo ranije prevoditelje.

Dodao je također i citat iz Knjige postanka, prema kojem B-g

"zatvara dio tkiva ispod 'tsele'", pri čemu se misli upravo na tkivo s donje strane penisa.

"Budući da se riječ 'tsela' koristila za bilo koji dio tijela koji izvire iz trupa, uključujući noge, ruke i penis, zanimljivo je da jedina kost koja nedostaje je upravo ona iz penisa", kaže Zevit u svojoj knjizi "Što se doista dogodilo u Rajskom vrtu".

Različiti drugi stručnjaci odmah su napali njegovu teoriju, a nakon objave članka o istoj

temi u časopisu Biblical Archaeological Review Zevit je počeo primati i brojne negodujuće poruke vjernika. ■

